

BACHELOROPPGAVE

Utdanning i Tanzania – Individorientert-
eller sosialorientert motivasjon

Education in Tanzania – Individual
oriented- or social oriented motivation

Kandidatnummer: 117

GUPEL412 – Bacheloroppgave vitenskapsteori og
forskningsmetode

Fakultet for lærerutdanning, kunst og idrett

Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag

Veileder: Kjetil Knaus Fosshagen

Innleveringsdato: 03.06.19

Antall tegn/ord: 8096

Abstract

For a long time, education has been important and crucial for the development of Tanzania. The purpose of this bachelor thesis is to find out how students in the Tanzanian secondary school view education, if they see the importance of it, and what their motivation for education is. By using a qualitative approach, I have looked into what education means to the students, what they want to gain from it and if they are individual orientated- or social orientated in the motivations towards education. I found out that education is important to all the student, but that they emphasize different things, which in turn means that the motivation varies between individual orientated and social orientated. Still it's hard to conclusive on whether it's the one or the other when it turns out that the two motivations can coexist.

Forord

Arbeidet med denne oppgaven har vært svært spennende, det har bydd på utfordringer og vært ikke minst, veldig lærerikt. Jeg har fått innsyn i elever i den tanzanianske skolen sitt syn på utdanning og fått lære hva som motiverer dem til å ta utdanning. Jeg er takknemlig for å ha fått muligheten til å gjennomføre dette prosjektet, og vil derfor vil takke seksjonen for samfunnsfag, ved Høyskolen på Vestlandet avd. Bergen, for studieturen til Tanzania.

Jeg vil takke praksisskolen og informantene som gjorde datainnsamlingen mulig. En ekstra takk til alle informantene for åpne og ærlig svar og som delte sine tanker rundt oppgavens tema. Jeg vil så takke klassekameratene mine for en fantastisk tur til Tanzania, og faglige og reflekterte diskusjoner både før, underveis og etter turen. Til slutt vil jeg også takke min veileder, Kjetil Knaus Fosshagen for all konstruktiv kritikk, ros og rettledning i skriveprosessen.

Innholdsfortegnelse

Abstract	2
Forord	4
1 Innledning	8
1.1 <i>Problemstilling</i>	8
1.2 <i>Struktur</i>	9
2 Bakgrunn.....	10
2.1 <i>Utdanning i Tanzania</i>	10
2.1.1 <i>Historisk linje</i>	10
2.2 <i>Ujamaa-felleskapet</i>	11
2.3 <i>Tanzanias 2025 visjon for utdanning</i>	12
2.4 <i>Nyliberalistisk vending innen utdanning</i>	13
3 Teori.....	15
3.1 <i>Individorientert og sosialorientert motivasjon</i>	15
4 Metode	17
4.1 <i>Kvalitativ metode</i>	17
4.1.1 <i>Semistrukturert intervju med gruppe</i>	17
4.2 <i>Utvalg</i>	18
4.3 <i>Intervjuprosessen</i>	19
4.3.1 <i>Intervjuguide</i>	19
4.4 <i>Kvantitativ metode</i>	19
4.5 <i>Etiske hensyn</i>	20
4.5.1 <i>Forholdet mellom forsker og intervjuobjekt</i>	21
4.6 <i>Validitet og reliabilitet</i>	21
5 Presentasjon og drøfting	23
5.1 <i>Presentasjon og drøfting av semistrukturert intervju med gruppe</i>	23
5.1.1 <i>Ser elever i den tanzanianske ungdomsskolen på utdanning som viktig?</i>	23
5.1.2 <i>Hva er motivasjonen deres for å ta utdanning, og i hvilken grad er de individorientert eller sosialorientert i sin motivasjon?</i>	26
5.2 <i>Survey</i>	30
6 Konklusjon	32
7 Litteraturliste	33
8 Vedlegg	35
<i>Vedlegg 1:</i>	35
<i>Vedlegg 2:</i>	36

Figuroversikt

Figur 3.1s. **15**

1 Innledning

Utdanningssystemer er ulike i oppbygning og innhold rundt om i verden. Dette skyldes gjerne at utdanningens formål og funksjon ikke er lik i ulike typer samfunn og til ulike tider. Til tross for globale forskjeller, dreier utdanningen seg om å overføre oppsamlet visdom, kunnskaper og ferdigheter fra en generasjon til den neste og forberede unge mennesker på å bli fremtidige samfunnsmedlemmer som skal sikre og bidra til samfunnets opprettholdelse og utvikling (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 126).

Utdanning er derfor et viktig og omdiskutert tema i mange land. Store organisasjoner som FN har også uttrykt viktigheten av utdanning gjennom sine bærekraftsmål (FN-sambandet, 2019). Dette er noe som interesserer meg og som jeg ønsker å lære mer om. I forbindelse med faget «Afrika med vekt på Tanzania» har vi vært på studietur til Tanzania jeg hadde 3 uker praktisk i tanzaniansk ungdomsskole i Arusha. Med tanke på hvor viktig utdanning er for staten Tanzania syntes jeg det kunne være interessant å se viktigheten av utdanning nedenfra. Jeg benyttet derfor muligheten i praksis til å få en bedre forståelse av viktigheten av utdanningen fra elevenes synspunkt, i tillegg til å se på motivasjonen deres for utdanning.

Jeg har valgt utdanning og motivasjon som hovedtema for oppgaven min. Oppgaven tar utgangspunkt i utdanning og motivasjon blant elever i Tanzania da det er her jeg har samlet inn data til oppgaven. Jeg ønsker med denne oppgaven og få mer kunnskap om synet på utdanning fra elevens ståsted og få en bedre forståelse av hvilken type motivasjon som ligger bak det å få en utdanning.

1.1 Problemstilling

Med tanke på hvor viktig utdanning er for landets utvikling ønsket jeg å studere forholdet mellom utdanning og elevenes motivasjon for det. På bakgrunn av dette tar oppgaven utgangspunkt i følgende problemstilling:

A: Ser elever i den tanzaniske ungdomsskolen på utdanning som viktig?

B: Hva er motivasjonen deres for å ta utdanning, og i hvilken grad er de individorientert eller sosialorientert i sin motivasjon?

1.2 Struktur

I første del av oppgaven presenterer jeg tema og problemstilling. I andre del prøver jeg å gi en større bakgrunnsforståelse av oppgavens tema, hvor blant annet Tanzanias utdanning blir presentert i et historisk tilbakeblikk. Del tre presenterer den teoretiske delen, mens i del fire legges frem de ulike metodene jeg har brukt for å hente inn data til oppgaven og begrunnelse for valg av metode. I femte del presenterer jeg funnene fra datainnsamlingen i Tanzania og drøfter deretter problemstillingen i lys av relevant teori, bakgrunn og datafunnene. Avslutningsvis oppsummerer jeg oppgaven og konkluderer.

2 Bakgrunn

2.1 Utdanning i Tanzania

Etter Tanzanias uavhengighet i 1961 ble utdanningen en sentral del i oppbygningen av landet. Landets første President Julius Nyerere sa «Education is power» og pekte på at utdanning var veien å gå for å bedre landets utvikling (Mashaza & Majani, 2018, s. 128).

2.1.1 Historisk linje

Før uavhengigheten var utdanningssystemet rasebasert og segregert. Skolene var derfor delt inn etter ulike etniske grupper og tilpasset deretter. Afrikanere, asiater og europeere hadde hver sine skoler. Afrikanske primary schools vektla kun lesing, skriving og regning, i motsetning til skolene for de europeiske som i tillegg til grunnleggende ferdigheter la vekt på naturfag og andre dannelsesfag (Mashaza & Majani, 2018, s. 128). Under det britiske kolonistyre ble utdanningssystemet brukt til å forberede tanzanianere til fremtidig tjeneste i kolonimaktene (Vågenes & Haugen, 2018, s. 100).

Etter selvstendigheten og med Nyerere i spissen ble utdanning et viktig mål for landets utvikling, og utdanningskilder basert på raser ble forbudt (Mashaza & Majani, 2018, s. 128). I stedet for rasebaserte skoler introduserte Nyerere i 1967 Education for Self-Reliance som var et program hvor grunnleggende utdanning for alle og en utdanning som skulle fremme selvstendighet og uavhengighet var et mål. I 1974 ble Universal Primary Education introdusert som et nytt og viktig mål for utdanningen. Programmet skulle sikre at alle tanzanianske barn hadde adgang til primary education, noe som førte til at antall elever i barneskolen gikk fra 1,2 millioner i 1974 til 3,5 millioner i 1981 (Wedgwood, 2010, s 841).

Resultatet av disse programmene sørget for at alfabetiseringsgraden økte fra 30 prosent etter selvstendigheten til 80 prosent i 1980, men falt ned til 63 prosent i 1990. Grunnen til dette var strukturtilpasningsprogrammene som i stor grad styrte utover 1980-tallet (Feldberg, 2013, s. 178). Strukturtilpasningsprogrammene var tiltak som ble iverksatt i forbindelse med nye lån til de fattige landene. Dette innebar at Det internasjonale pengefondet og Verdensbanken stilte ulike krav til alle land som ønsket å ta opp lån. Tanzania, som veldig mange andre land, opplevde økonomisk krise på denne tiden, og ble dermed tvunget til å følge karvene for å få ta opp lån (Smukkestad, 2008, ss. 132-136). Disse kravene vektla markedsøkonomi, noe som fikk negative, sosiale og velferdsmessige virkninger for Tanzania. Kravene førte blant annet til at

staten måtte redusere utdanningskostnadene sine, noe som resulterte i nedgang i alfabetiseringsgraden (Feldberg, 2013, s. 178). På grunn av disse negative konsekvensene som strukturtilpasningspolitikken medførte prøvde myndighetene i landet sammen med internasjonale bistandsorganisasjoner å balansere ønsket om økonomisk vekst og markedsøkonomi på den ene siden og hensynet til sosiale velferdstilbud på den andre (Christophersen, 2018, s. 68). Først i de senere årene og fremover har det igjen vært en positiv vekst, hvor alfabetiseringsgraden i Tanzania ligger på rundt 70 prosent (Feldberg, 2013, s. 178).

2.2 Ujamaa-felleskapet

For Tanzania ble det i en postkolonialistisk tid viktig å bygge opp sin egen nasjon og identitet, og mottoet «Frihet og enhet» stod sterkt i Tanzania etter frigjøringen (Christophersen, 2018a, s. 50-51). Samhold og enhetstanken ble veldig viktig for stabiliteten i Tanzania med tanke på at det var over 120 ulike etniske grupper i landet (Thomson, 2004, s. 50). Det ble derfor ved uavhengigheten viktig å skape en nasjonal identitet som skulle være overordnet de ulike etniske identitetene. Nyerere ville fremme dette samholdet gjennom å motivere folk til å først og fremst se på seg selv som tanzanianerne foran det å være medlem i en etisk gruppe (Thomson, 2004, s. 50).

Nyerere var opptatt av likhet i befolkningen og formulerte derfor sin egen form for sosialisme, afrikansk-sosialisme. Denne politiske retningens ideologi var å bygge på en sosialistisk selvbergingsøkonomi på afrikansk grunn, først og fremst på jordbruket som da var den dominerende næringen i Tanzania (Christophersen, 2018a, s. 57). Denne nye utviklingsstrategien fikk navnet Ujamaa som på swahili betyr felleskap eller «familieenhet». Ujamaa-politikken skulle nemlig bygge på den afrikanske familie- eller landsbymodellen hvor eiendom tilhøre felleskapet og ikke enkelt individet (Christophersen, 2018a, s. 57-59). Ujamaa var nemlig kritisk til individualisme og kapitalisme og fremmet i stedet offentlig eierskap med tanke på produksjon, gav bønder og arbeidere spesiell status og hadde som mål å fremme sosial likestilling (Thomson, 2004, s. 51). Hovedtanken var at jordbruket skulle være basis for afrikansk utvikling, og at økonomisk vekst ville komme gjennom et felles jordbruk. Utdanning som stod sentralt hos Nyerere var derfor rettet mot utvikling av jordbruket. Ut fra denne tanken kom ideen om Ujamaa-landsbyene (Christophersen, 2018a, s. 60).

Tanzania hadde en av de minst urbaniserte befolkningene i verden. Ujamaa måtte dermed finne en vei for å øke den nasjonale produksjonen gjennom å utvikle den rurale sektoren av

økonomien. Små bønder spredt rundt om i landet hadde som prioritet å ta vare på eget jordbruk (Thomson, 2004, s. 53). Dette var noe Nyerere ville gjøre noe med gjennom de såkalt Ujamaa-landsbyene som skulle sikre matforsyning og lokale velferdstilbud som grunnleggende skole og helse. For at dette skulle bli mulig måtte folk flytte fra mindre landsbyer til fordel for de større Ujamaa-landsbyene. Planen var at alle skulle jobbe sammen om jordbruket og produserer langt mer enn de tradisjonelle landsbyene og dermed skape overskudd til utvikling (Christoffersen, 2018a, s. 60). I realiteten ble dette fellesjordbruket kun arbeidet på kollektivt etter at bøndene hadde tatt seg av sine egne individuelle jordflekker først (Thomson, 2004, s. 54). Dette eksperimentet som skulle være med på å øke den nasjonale økonomien fikk dermed motsatt effekt enn det som var intensjonen. Derfor endte landet i en økonomisk krise, som gjorde at de ble nødt spørre om lån og godta kravene som Det internasjonale pengefondet og Verdensbanken krevde. Dette falt ikke i god smak hos Nyerere da kravene rammet store deler ujamaa politikken hans, som for eksempel velferdstilbudene som tidligere nevnt (Christoffersen, 2018a, s. 65).

Til tross for at det økonomiske aspektet ved Ujamaa-politikken ikke ble en suksess, førte den likevel til nasjonal identitetsdyrking, nedtoning av etnisk tilhørighet som igjen førte til færre konflikter, og til politisk stabilitet, og sterk utdannings og helsesatsing (Christoffersen, 2018a, s. 61).

2.3 Tanzanias 2025 visjon for utdanning

Tanzanias myndigheter har også i dag sterk tro på at utdanning har mulighet til å skape økonomisk utvikling i landet. Dette kommer fram i landets utviklingsvisjon for perioden fram mot 2025, hvor målet er at Tanzania innen den tid skal få en velutdannet befolkning som har tilstrekkelig kunnskap for å møte nasjonens framtidige utfordringer (Mashaza & Majani, 2018, s. 126).

Ved midten av 1980-tallet innså staten at den tidligere utviklingsstrategien ikke var tilstrekkelig nok da de havnet i store gjeldsproblemer. I 1986 vedtok derfor regjeringen sosioøkonomiske reformer som skulle understøttes av en langsiktig utviklingsfilosofi. Slik oppstod ideen om en nasjonal visjon. Regjeringen anerkjente viktigheten av å vekke opp igjen håpene og forventningene til folket så vel som deres patriotisme og nasjonalistiske ambisjoner og dermed forsterke behovet for en nasjonal visjon som kunne løfte nasjonen.

En del av Tanzanias visjonen for 2025 er å ha et godt utdannet og lærende samfunn. Her ser Tanzania for seg å være en nasjon som effektivt kan utnytte kunnskap for å mobilisere innenlandske ressurser slik at de kan sikre menneskers grunnleggende behov og oppnå konkurransevne til å delta i den regionale og globale økonomien. Ved å oppnå et høyt kvalitetsnivå på utdanning og kunnskap, håper de å kunne respondere på utviklingsutfordringer og effektivt konkurrere regionalt og internasjonalt. Visjonen påpeker derfor at Tanzania må være en nasjon som fokuserer på høy kvalitet på utdanningen på alle nivåer, og som produserer nok kvalitetsutdannede personer som er tilstrekkelig utstyrt med den kunnskapen som trengs for å løse samfunnets problemer. Slik vil de også kunne møte utfordringer for utvikling og oppnå konkurransevne på regionalt og globalt nivå (United Republic of Tanzania, 1999).

2.4 Nyliberalistisk vending innen utdanning

Utdanningen som tidligere under Nyereres Ujamaa politikk var rettet mot utvikling av jordbruket har i større grad fått en nyliberalistisk vending. Sanders (2008, s. 107) sier i en av sine tidsskriftartikler at Tanzanias nyliberale prosjekt ble gitt ytterlig drivkraft da Benjamin Mkapa ble valgt som landets tredje president i 1995. Tanzanianere i dag bør strebe etter å utvikle en kultur for investering og entreprenørskap. I motsetning til ujamaa-visjonen, hvor utvikling gjennom kollektivet hadde forrang, sitter utviklingen i denne 2025 visjonen hos individet, mener Sanders (2008, s. 107).

DeJaeghere (2013, s. 503) påpeker også at Tanzania har fått en mer nyliberal diskurs hvor selvforbedring, ansvar og entreprenørskap er ganske gjennomgripende i utdanningen. Han forteller at nyliberalismens innflytelse kan sees tydelig i den økende privatiseringen av skoler og i læreplaner som rettes mot kompetanseutvikling, hvor læring er knyttet til markedet, det å skaffe seg forretningsferdigheter og verdier som økonomisk bærekraft og selvtillit (DeJaeghere, 2013, s. 503). For studenter er det derfor en økende vekt på å få kunnskaper og ferdigheter til å jobbe i det globale markedet slik at de kan ta ansvar for deres økonomiske trivsel gjennom entreprenørskap (DeJaeghere, 2013, s. 504). Denne ideen om utdanning har likhetstrekk til Nyereres utdanningspolitikk med tanke på utnytting av ressurser i samfunnet og at den lærte kunnskapen skulle bidra til utvikling av samfunnet (DeJaeghere, 2013, s. 504). Men Nyereres tanke som gikk ut på en form for felles utvikling gjennom jordbruk, som ikke var avhengig av et kapitalistisk system eller vestlig hjelp, har nå skiftet til utvikling hvor det er legges vekt på delaktelse i et globalt marked hvor markedsøkonomi og individets konkurransevne råder

(DeJaeghere, 2013, s. 505). Utdanning har fortsatt som mål å føre til utvikling, men utdanning for utvikling er nå rettet mot en markedsøkonomisk strategi fremfor jordbruksutvikling slik som det tidligere var.

3 Teori

I anledning til oppgavens problemstilling har jeg valgt å legge frem teori om individorientert og sosialorientert motivasjon.

3.1 Individorientert og sosialorientert motivasjon

En studie som undersøker hvordan verdier er relatert til prestasjonsmål og individorientert og sosialorientert motivasjon blant ungdomsskoleelever viser at det avhenger av de kulturelle forskjellene i samfunnet (Liem & Nie, 2008, s. 898).

Individorientert prestasjonsmotsivasjon beskriver tendensen til å forutse interne, bestemte mål for en selv, mens sosialorientert prestasjonsmotsivasjon referer til den tendensen til å oppnå eksternt fastsatte mål på en sosial ønskelig måte. I studien påpekes det at individorientert prestasjonsmotsivasjon og sosialorientert prestasjonsmotsivasjon kan sameksistere og fungere i samspill med hverandre for å motivere studenters prestasjon. Men siden det er ulike verdier som ligger bak de to, legges det vekt på at individorientert prestasjonsmotsivasjon er mer fremtredende blant folk i individualistiske samfunn, mens sosialorientert prestasjonsmotsivasjon dominerer blant dem i kollektivistiske samfunn (Liem & Nie, 2008, s. 899).

Verdier har nemlig blitt sett på som en viktig avgjørende faktor for individuelle forskjeller i holdninger og atferd hos mennesker. Verdier defineres som abstrakte motiverende overbevisninger som konkretiserer bredt definerte, trans-situasjonelle mål, varierende i betydning, og tjener som ledende prinsipper i individers liv (Liem & Nie, 2008, s. 899). Verdier kan derfor legges til grunn for spesifikke og situasjonsbundne mål, inkludert prestasjonsmål og individuelle og sosialorienterte prestasjonsmotsivasjoner.

Det vises til ti ulike typer grunnverdier som gjenkjennes av individer i nesten alle kulturer. De ti verdiene i tabellen under, er definert ved å referere til de underliggende motivasjonsmålene i parentes.

Verdier for personlige mål	Verdier for kollektive mål
Selvretning (selvstendig tanke- og handlingsvalg, skape, utforske).	Velvilje (bevaring og forbedring av velferd av alle mennesker som man er i hyppig personlig kontakt med).
Hedonisme (glede og sanselig tilfredsstillelse for seg selv).	Tradisjon (respekt, engasjement og aksept av tradisjonelle kulturer og religioners skikker og ideer.)
Presentasjon (personlig suksess ved å demonstrere kompetanse i henhold til sosial standard).	Samsvar (hindring av handlinger, tilbøyeligheter, og impulser som sannsynligvis vil forstyrre eller skade andre og bryter med sosiale forventninger eller normer).
Stimulering (spenning og utfordring i livet).	Sikkerhet (sikkerhet, harmoni og stabilitet av samfunn, relasjoner og selvtillit).
Makt (sosial status og prestisje, kontroll eller dominans over mennesker og ressurser).	Universalisme (forståelse, takknemlighet, toleranse og beskyttelse for alle menneskers velferd).

Figur 3.1: *Verdier for personlige- og kollektive mål.*

De ti verdiene organiseres også av målene som verdiene tjener. Selvretning, hedonisme, presentasjon, stimulering og maktverdier regulerer først og fremst hvordan et individ uttrykker personlige mål. Mens velvilje, tradisjon, samsvar, sikkerhet og universalisme er verdier som primært regulerer kollektive mål. Disse ulike verdiene og motivasjonsmålene kan likevel avvike, og forskjellene er avhengige av faktorer som er relatert til det sosiokulturelle miljøet og de politiske og økonomiske systemene som individene eller kulturgruppene lever i (Liem & Nie, 2008, s. 899).

4 Metode

For å undersøke problemstillingen har jeg i den anledning brukt en rekke sekundærkilder i form av bøker og artikler. Samtidig har jeg også hentet inn primærdata fra informanter i Tanzania som jeg har intervjuet og hatt survey med.

4.1 Kvalitativ metode

Fokuset i denne oppgaven var å finne ut om elever på tanzaniansk ungdomsskole så på utdanning som viktig, hva motivasjonen deres for å ta utdanning var og finne ut i hvilken grad denne motivasjonen var individorientert eller sosialorientert. For å besvare problemstillingen på best mulig måte ville jeg ta for meg elevenes egne meninger og tanker som man ikke kan måle eller fremstille gjennom for eksempel tall (Dalland, 2017, s. 52). Derfor ble kvalitativ metode, som intervju, det mest hensiktsmessige for min oppgave (Dalland, 2017, s. 52). Kvalitative metoder er nemlig fleksible og tillot meg dermed å være mer spontan og tilpasse og variere spørsmålene mine ut ifra hvem intervjuobjektet var og hvordan intervjuet eller samtalen utspilte seg (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 17). På den måten fikk jeg muligheten til være fleksibel og tilpasse intervjuet og samtalen mellom meg og dem jeg intervjuet, slik at jeg fikk en mer grundig besvarelse fra intervjuobjektene. Den kvalitative metoden tok jeg først og fremst i bruk under intervjuet.

4.1.1 Semistrukturert intervju med gruppe

Jeg brukte i hovedsak intervju som metode i arbeidet med datainnsamling. Intervju blir brukt når en forsker ønsker fyldige og detaljerte skildringer av informantene sine erfaringer og oppfatninger av et fenomen (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 85). På grunn av jeg var ute etter elevens ærlige og oppriktige meninger egnet semistrukturert intervju seg spesielt godt som metode for å besvare på oppgavens problemstilling. Gjennom et slikt intervju får man innsikt i personens opplevelser, synspunkter og selvforståelse (Thagaard, 2018, s. 12). Med åpne spørsmål står deltakeren mer fritt til å svare på spørsmålet med egne ord og mer detaljert og utfyllende sammenlignet med en kvantitativ undersøkelse (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 17). Før intervjuet ble holdt hadde jeg laget jeg en overordnet intervjuguide (Vedlegg 1). Og selv om jeg hadde et overordnet tema for intervjuet som utgangspunkt, varierte spørsmålene og rekkefølgen da man i semistrukturert intervju kan bevege seg frem og tilbake i samtalen og komme med oppfølgingsspørsmål (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 79). Fordelen med et slikt intervju, var at det bar preg av en samtale som gav en uformell atmosfære

mellom de jeg intervjuer og meg som forsker (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 78). Dette er noe som kan gjøre det lettere for informantene å snakke, og ved at de selv får være med på å bestemme og styre samtalen, kan oppfatningene og erfaringene deres komme enda bedre frem (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 78). Personer kan nemlig si noe annet i en formell situasjon enn de sier i uformelle sammenhenger (Thagaard, 2018, s. 70). Gjennom en uformell tilnærming håpte jeg derfor at det ville komme frem ærlige meninger og tanker.

Hovedgrunnen til at jeg valgte å gjøre det semistrukturerte intervjuet i gruppe, også kalt fokusgruppe, var for å skape trygghet blant informantene, i tillegg til at det kunne gi viktige innsikter i holdninger og meninger som var utbredt innen det feltet jeg skulle studerer (Thagaard, 2018, s. 92). Det er likevel viktig å påpeke at en gruppe sjelden dekker informasjonsbehovet i et prosjekt fordi en aldri kan være sikker på om de svarene som kommer fram, er typiske for akkurat denne gruppen, eller om de er typiske for informantene generelt (Johannesen, Tufte, & Christoffersen, 2010, s. 106).

4.2 Utvalg

Alle elevene som ble intervjuet var elever ved skolen jeg hadde praksis på. Da jeg var ute etter et mer utfyllende svar fra de jeg skulle intervjuer var det gunstig med et begrenset antall informanter, dette er også en grunnene til at jeg gikk for kvalitativ metode (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 49). På grunn av begrenset tid ble seks elever intervjuet. Utgangspunktet for utvelgelsen av informanter er derfor ikke representativ, men hensiktsmessig og tilstrekkelig for å få svar på problemstillingen (Christoffersen & Johannessen, 2012, ss. 49-50).

I kvalitative studier velger man ofte ut informanter som har egenskaper eller kvalifikasjoner som er strategisk i forhold til problemstillingen (Thagaard, 2018, s. 54). Ett krav for de 6 elevene jeg valgte ut til intervju var at de aktivt gikk på skolen og kunne snakke godt nok engelsk til at de med egne ord kunne fortelle om deres syn på utdanning, uten at det var behov for en som måtte oversette mellom oss.

I løpet av praksisperioden min i Tanzania opparbeidet jeg opp et sosialt nettverk på skolen. Jeg fikk kontakt med flere elever fra ulike klasser gjennom lærerne og elever jeg hadde blitt kjent med gjennom oppholdet. Noen av elevene kjente jeg fra før da de var elever fra klassen jeg hadde, mens andre elever hadde jeg blitt introdusert for gjennom lærerne på skolen.

Fremgangsmåten for rekrutteringen av informanter baserte seg altså på at de var tilgjengelige for meg som skulle intervju dem, dette er det som kalles for tilgjengelighetsutvalg (Thagaard, 2018, s. 56). Jeg benyttet meg av personlig rekruttering hvor jeg selv spurte alle elevene om de ønsket å bli intervjuet om utdanning og motivasjon.

4.3 Intervjuprosessen

For å kunne skrive oppgave om utdanning og tanzanianske elevers motivasjon for utdanning var jeg nødt til å drive med datainnsamling i praksisperioden, hvor jeg hadde mulighetene til å intervju elever ved skolen. I forkant av intervjuet fikk jeg godkjenning av rektor ved praksisskolen (Vedlegg 2) til å gjennomføre intervjuet.

Alle elevene som ble intervjuet ble spurt i forkant om de ville la seg intervju og være informanter til oppgaven min om utdanning og motivasjon. De fikk alle utdelt et informasjonsskriv som beskrev prosjektet mer utfyllende, mens jeg forklarte hvorfor jeg ønsket dem som informanter til min oppgave. Jeg startet alle intervjuene med å fortelle om meg selv, oppgaven og hensikten med intervjuet. Jeg tok lydopptak av intervjuet noe jeg fikk avklart og godkjent av informantene i forkant av intervjuet

4.3.1 Intervjuguide

Før jeg hadde gruppeintervjuet hadde jeg laget en intervjuguide (Vedlegg 1), slik at jeg hadde noen overordnede spørsmål som alle informantene svarte på. Spørsmålene og rekkefølgen varierte etter hvordan samtalen utspilte seg og det var rom for oppfølgingsspørsmål både fra meg som intervjuet og de som ble intervjuet. Dette kan omtales som et semistrukturert intervju (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 79). Det ble dermed en mer uformell atmosfære rundt det hele da jeg opplevde at intervjuet bar mer preg av en flytende samtale enn et strukturert intervju (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 79).

4.4 Kvantitativ metode

Før jeg reiste ned for å samle inn data forberedte jeg også en survey, også kalt spørreskjemaundersøkelse (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 129), som jeg ville bruke til å samle inn data til oppgaven. Utformingen av surveyen tok utgangspunkt i oppgavens problemstilling, hvor jeg prøvde å stille konkrete spørsmål som elevene kunne svare på. Surveyen hadde ikke forhåndsgitte svaralternativer da jeg var opptatt av at respondenten skulle

skrive ned svarene på egenhånd med sine egne ord. En slik kvantitativ metode som survey er derfor mye mindre fleksibel i forhold til den kvalitative metoden (Christophersen, 2018, s. 17).

Surveyen ble gjort i to ulike klasse på Form 2 på praksisskolen som hadde omtrent 60 elever i hver klasse. Klassene på alle trinnene var rangert fra A til E hvor de hadde samlet alle de beste elevene i A klassen og de dårligste i E klassen. Jeg gjennomførte derfor surveyen i både A klassen og E klassen for å se på eventuelle variasjoner i svarene utfra det akademiske nivået. Problemet med dette var at elevene i E klassen var veldig svak i engelsk, noe som gjorde at de ikke var i stand til å svare på noe særlig av surveyen. Til tross for at mange av spørsmålene var ubesvarte og de svarene jeg hadde fått var korte og lite detaljerte, kunne jeg likevel trekke ut et visst mønster fra surveyen. Jeg har derfor valgt å ikke bruke så mye plass på funnene fra surveyen i oppgaven, men heller se på mønsteret og tendenser fra surveyen som kan støtte og stryke funnene fra det kvalitative gruppeintervjuet. Ved å bruke både kvalitativ og kvantitativ metode får jeg litt mer bredde, så selv om jeg ikke går inn i detaljer på surveyen, styrker denne kvantitative metoden helt klart funnene fra intervjuet.

4.5 Etiske hensyn

Til oppgaven var det knyttet flere etiske hensyn jeg som forsker måtte ta hensyn til. Som forsker må man være bevisst og ta hensyn til ulike forskningsetiske retningslinjer (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 41). Disse retningslinjene kan deles inn i tre typer hensyn:

1. Informantens rett til selvbestemmelse og autonomi
2. Forskerens plikt til å respektere informantens privatliv
3. Forskerens ansvar til å unngå skade

For å ivareta informantens rett til selvbestemmelse ble alle informantene spurt om de ønsket å delta i intervjuet og til datainnsamling til min oppgave. Her fikk de utdelt informasjonsskrivet som tidligere nevnt, hvor de fikk forklart hva formålet oppgaven min var, hva det innebar for dem å delta og hvilke rettigheter de hadde rundt hele intervjuprosessen med tanke på retting, sletting og tilbaketrekking av data. De fikk også muligheten til å stille spørsmål ved prosjektet i tillegg til at de ble fortalt at det var helt greit å svare nei om de ikke ønsket å delta. For at jeg som forsker skulle respektere informantenes privatliv ble det i informasjonsskrivet som jeg gav til de på forhånd, informert om hva dataen jeg fikk fra dem skulle brukes til, at det ville bli

holdt konfidensielt mellom min veileder og meg, og at de ville bli anonymisert i oppgaveteksten.

På grunn av jeg ville ta lydopptak av intervjuet måtte jeg i forkant søke om konsesjon hos Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste (NSD) (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 44). Dette var på grunn av lydopptak hvor man hører hvordan stemmen til en person høres ut er i seg selv en personopplysning (Datatilsynet, 2018). Dette fikk jeg avklart og godkjent hos NSD, og informantene jeg skulle intervju.

4.5.1 Forholdet mellom forsker og intervjuobjekt

Et hensyn som ble veldig tydelig i min datainnsamling, var forholdet mellom forsker og informant. Som en forsker med hvit hudfarge ble det lagt ubevisste føringer for intervjuet med de tanzanianske elevene. Hvite mennesker fra vesten, «mzungu» som vi ble kalt, blir ofte forbundet med utvikling, rikdom, status og intelligens. Dette forholdet var noe jeg la merke til under oppholdet i Tanzania og som ble viktig for meg som forsker og reflekterer over.

For å prøve å svekke denne assosiasjonen mellom dem og meg, valgte jeg å starte intervjuene i uke tre i praksis, slik at de var mer vandt til meg og ikke skulle bli i like stor grad preget av denne assosiasjonen av hvit/svart. Jeg prøver å vise at det er mange likheter mellom oss til tross for forskjellige etnisitet. Forhåpentligvis ville dette hjelpe meg å få svar preget av ærlighet og ikke hva det trodde jeg som en hvit fra vesten ville høre.

4.6 Validitet og relabilitet

Validitet betyr gyldighet og dreier seg om tolkingen forsker kommer frem til (Thagaard, 2018, s. 189). Det handler om den innsamlede dataen sin grad av gyldighet og relevans for forskningsspørsmålet eller fenomenet som skal undersøkes (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 24). Spørsmålene jeg hadde laget i intervjuguiden var relevante for oppgaven sin problemstilling, men siden jeg tok utgangspunkt i et semistrukturert intervju resulterte det i at noe av intervjuet gikk bort i fra tema og ble dermed ikke relevant. Det som ikke regnes som relevant har jeg valgt å ikke ta med i oppgaven for å ikke svekke validiteten.

Relabilitet handler om det grunnleggende spørsmålet i all forskning om hvor pålitelig data er. Relabilitet som betyr pålitelighet knytter seg til hvor nøyaktig undersøkelsens data er, hvilke

data som brukes, den måten data samles inn på, og hvordan de bearbeides (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 23). I min datainnsamling tenkte jeg en del på det faktum at innsamlingen av data foregikk på et språk som verken var mitt eller informantenes morsmål. Spørsmålet gikk da på om dette kunne være med på å svekke relabiliteten med tanke på språkutfordringene. Underveis i intervjuet oppstod det misforståelser, da jeg gjerne ikke var tydelig nok i formuleringene mine og informanten gjerne ikke oppfattet spørsmålene på «riktig» måte. De fleste misforståelsene ble oppklart under intervjuet, men språkforvirring var helt klart en faktor som kan ha påvirket relabilitetene i datainnsamlingen. Det samme problemet gjaldt transkriberingen av intervjuene, da informanter til dels snakket utydelig engelsk. En annen ting som kan utfordre relabiliteten i oppgaven min er hvorvidt om informantene svarte ærlig og sa det de faktisk mente eller om det var konstruerte svar de trodde jeg ville høre for å tilfredsstille meg og oppgaven min.

5 Presentasjon og drøfting

I denne delen av oppgaven presenterer jeg datafunn som er gjort under min praksisperiode i Tanzania. Her presenterer funn fra det semistrukturerte gruppeintervjuet og surveyen hvor det ble stilt spørsmål som er relevante for oppgavens problemstilling. Jeg har samtidig drøftet oppgavens problemstilling i lys av disse funnene i tillegg til relevant teori og bakgrunn. Oppgaven ta sikte på å besvare på følgende problemstilling:

A: Ser elever i den tanzaniske ungdomsskolen på utdanning som viktig?

B: Hva er motivasjonen deres for å ta utdanning, og i hvilken grad er de individorientert eller sosialorientert i sin motivasjon?

5.1 Presentasjon og drøfting av semistrukturert intervju med gruppe

I arbeidet med oppgaven har seks informanter bidratt med data. For å opprettholde anonymiteten til informantene har jeg valgt å referer til dem som:

- Informant A1
- Informant A2
- Informant A3
- Informant A4
- Informant A5
- Informant A6

Jeg har valgt å ikke oversette informantenes sitater vil norsk for å øke relabiliteten. På den måten vil sitatene sitere informantens faktiske ord.

5.1.1 Ser elever i den tanzanianske ungdomsskolen på utdanning som viktig?

For å få svar på det første spørsmålet i problemstillingen, om elever i den tanzanianske ungdomsskolen ser på utdanning som viktig, ville jeg først spørre dem om hva utdanning betydde for dem, slik at de selv kunne formulere seg med egne ord. Jeg åpnet derfor intervjuet med å spørre hva utdanning betydde for dem personlig. Informant A1 svarte blant annet med et sitat fra Nyerere:

“Education is the key of life, education gives me the opportunities to get a job so I can provide for myself and my family so we can get a better life and I can also help my country at the same time.”

At Nyereres sitat «Education is the key of life» trekkes inn her er kanskje ikke så rart med tanke på at utdanning stod svært sentralt i hans politikk. Han hevdet at fattigdom, sykdom og analfabetisme var tre fiender som hindret en nasjons utvikling. Utdanning var i følge Nyerere det eneste våpenet som var tilstrekkelig nok for å bekjempe disse fienden i landets utvikling (Mashaza & Majani, 2018, s. 128). Utdanning har helt siden den gang og frem til i dag vært svært viktig for Tanzanias utvikling. I visjonene for Tanzania 2025 er kvalitetsutdanning til befolkningen en del av nøkkelen til utvikling (United Republic of Tanzania, 1999). Med tanke på hvor viktig utdanning har vært for Tanzania historisk sett, og i dag, er det interessant å se om elevene også ser viktigheten av utdanning. Derfor handlet ett av spørsmålene om elevene ser på utdanning som viktig og i så fall hvorfor. Informantene svarte:

Informant A3:

“Yes, education is very important, because without education life is nothing. It helps us gain knowledge and we learn how deal with things. With education we can get a job and it helps us to achieve our goals and dreams.”

Informant A6:

“Education is important, it improves my life because it takes away the foolishness I have, and I gain knowledge so I can help my family in the future. And like in Tanzania now the government schools are providing education for free, and that’s is good because you have to have education to success.”

Informant A4:

“The reason I think education is so important is because it is what you need in your life to succeed, and what you need to get a job and take care of yourself and your family, and also everybody think education is important, but not only that, education in itself is very important to Tanzania because its helps the country develop, it always has been, and that’s why the government gives us free education. Maybe that’s why we see education as very important.”

På grunnlag av datamaterialet kommer det frem at alle informantene har oppfatningen om at utdanning er viktig. Ut ifra svarene til informantene var utdanning viktig fordi det førte til suksess i form av det å få seg en jobb slik at de kunne forsørge seg selv og familien. I Tanzania i dag lever nemlig nesten halvparten av befolkningen for under 1,90 dollar om dagen, som ifølge FNs bærekraftsmål er ekstrem fattigdom (Christophersen, 2018, s. 78). På den ene siden er utdanning da en måte å komme seg ut av denne fattigdommen på, men på den andre siden står mange med utdanning uten jobb, da også arbeidsløshet et stort problem i Tanzania (Christophersen, 2018, s. 74).

Informant A4 nevnte også at utdanning ikke bare var viktig for dem, men også for landets utvikling og at kanskje det er grunnen til at de ser viktigheten av utdanning. Dette kan igjen sees lys av Nyereres politikk som fremmet og oppfordret til utdanning for utvikling. Dette ser vi også i dag i Tanzanias 2025 visjon, men også på et internasjonalt plan gjennom FNs bærekraftsmål om utdanning. FNs bærekraftsmål om utdanning tar sikte på god utdanning som grunnlag for å forbedre menneskers liv. Dette er ett av flere bærekraftsmål som har som mål å utrydde fattigdom i verden (FN- sambandet, 2019). Feldberg (2013, s. 171) mener også at utdanning er et viktig middel i kampen mot fattigdom, og at det er den viktigste arenaen et land har til formidlingen av grunnleggende verdier, verdensbilde, språk og historie (Feldberg, 2013, s. 171). Som vi ser i funnene er utdanning en vei til et bedre liv ifølge informantene, dette stemmer også i forhold til det Feldberg sier om at utdanning i seg selv er et mål, i form av å få et bedre liv. For at utdanning skal ha slike virkninger og gi de ønskede resultatene, peker også Feldberg på at kvaliteten på utdanningen er avgjørende, noe som går igjen i FNs bærekraftsmål om utdanning og Tanzanias 2025 visjon om kvalitetsutdanning til folket (Feldberg, 2013, s. 171).

Oppsummering

Ifølge alle informantene var utdanning svært viktig for dem og stod sentralt i livene deres. Det var viktig for dem i den grad av at de kunne få seg jobb, forsørg seg selv og familien. Utdanning var veien til suksess og som informant A4 påpekte var utdanning ikke bare viktig for dem men også for landets utvikling. Dette er gjennomgående i både Tanzanias visjon for 2025 og FNs bærekraftsmål om utdanning. Det er altså en stor enighet om at utdanning er viktig for utvikling, og for å oppnå et bedre liv. I lys av dette kan vi si at vi i dag har en fellesforståelse for hvor viktig utdanning er. En felles utdanningsdiskurs hvor god kvalitet på utdanningen er nødvendig for utvikling og bekjempelse av fattigdom.

5.1.2 Hva er motivasjonen deres for å ta utdanning, og i hvilken grad er de individorientert eller sosialorientert i sin motivasjon?

Etter at informantene hadde fortalt hvordan de så på utdanning og hvorfor de syntes den var viktig, var jeg videre interessert i å se nærmere på hva motivasjonen til elevene var for å ta utdanning. Håpet om å komme seg ut av fattigdommen som rammer store deler av befolkningen i Tanzania (Christophersen, 2018, s. 78), og håpet om et bedre liv gjennom utdanning kan selvsagt sees på som en motivasjonsfaktor. Men jeg syntes det kunne være interessant å se på i hvilken grad elevene var individorientert eller sosialorientert i sin motivasjon.

På intervjuet spurte jeg dem derfor om de kunne fortelle litt og hva de ville bli når de ble stor, hvorfor, og hva motivasjonen deres bak det var:

Informant A2:

“I would like to be an engineer, so I can make a lot of money and have a better life, then I can buy a big house and a car and help my family in the future, then I reach success and status.”

Informant A6:

“I want to build and own a successful company someday and become rich., And if I achieve this, I will get a better life where I can provide for myself and my family in the future.”

I teorien om individ- og sosialorientert motivasjon blir verdier sett på som en avgjørende faktor for individuelle forskjeller hos menneskers holdninger og adferd (Liem & Nie, 2008, s. 899). Verdier legges til grunn for å avgjøre om noen er individorientert eller og sosialorienterte i sin motivasjon (Liem & Nie, 2008, s. 899). Informantene nevnte ting som suksess, penger og materielle ting som bil og stort hus som motivasjon for utdanning. I lys av teorien kan verdier som prestasjon og makt, hvor blant annet personlig suksess, sosial status og prestisje er underliggende motivasjonsmål, være mulige verdier hos noen av informantene basert på datamaterialet. Ifølge teorien er dette personlige mål som da uttrykker at de er individorientert i sin motivasjon mot utdanning (Liem & Nie, 2008, s. 899). Likevel uttrykker informantene verdien velvilje gjennom det faktum at de vil forsørge, ikke bare seg selv, men også familien sin. Velvilje har underliggende motivasjonsmål som bevaring og forbedring av velferd for mennesker man er i hyppig personlig kontakt med. Ifølge teorien sees dette derimot på som et

kollektivt mål og går dermed mer mot sosialorientert motivasjon (Liem & Nie, 2008, s. 899). I studiet påpekes det nemlig at individorientert motivasjon og sosialorientert motivasjon kan sameksistere og fungerer i samspill med hverandre for å motivere, som da gjerne er tilfelle her.

Videre fortalte informant A4 om sine planer og motivasjon for utdanning:

“I want to become a pilot, it has been my dream since I was little to become a pilot. So, I’m interested in flying airplanes because I can visit many different countries, also pilot is a good job, so if you become that you will be able to improve your life and others, and help make your country wealthy.”

Informant A5 og A1 var inne på det samme som informant A4 når det kom til å hjelpe landet eller andre, og formulerte seg slik:

Informant A5:

“I want to be a heart specialist, a doctor, because in our country there are not many doctors that specialises in heart diseases, and many people are suffering from heart diseases. So, I want to become a heart doctor to help many people, then Tanzania can be known for having the best heart doctors in the world.”

Informant A1:

“I also want to become an engineer. My motivation to get an education is that I can help my family and the country’s economy, so if we can improve the development of my country then we can help everybody to get a better life, that is my motivation.”

Informant A4, A5 og A1 nevner Tanzanias utvikling som en motivasjonsfaktor. Informant A5 ville blant annet bli lege for å hjelpe andre mennesker, men også for å sette Tanzania på kartet og gjøre landet kjent for å ha noen av verdens beste leger. Informant A1 nevner forbedring av landets økonomi og utvikling som vil kunne føre til at mange vil få et bedre liv, som sin motivasjon for utdanning. Motivasjon for å hjelpe samfunnet og andre mennesker vil Liem og Nie (2008, s. 899) kategorisere som kollektive mål. Her kommer verdiene velvilje, sikkerhet og universalisme frem som har underliggende motivasjonsmål som bevaring og forbedring av menneskers velferd, harmoni og stabilitet i samfunnet, og beskyttelse for alle mennesker velferd. Utdanning for utvikling kan ses på som et kollektivt mål og motivasjon da dette

forhåpentligvis vil gange de fleste og skape harmoni og stabilitet i et samfunn. På bakgrunn av dette er informantene i større grad sosialorientert i sin motivasjon mot utdanning.

Det kan likevel vært lurt å bemerke seg at skillet mellom individorientert og sosialorientert motivasjon er litt forenklet. Individorientert motivasjon kan i stor grad å være produsert eller i det minste påvirket av sosiale og «ytre» faktorer. Det kan da tenkes at det de verdiene man har, som for eksempel prestasjon som fremmer personlig suksess ikke kommer fra ens egen indre vilje, men at det kommer av ett ytre press om forventninger. Noen av informantene forteller at de opplever press og forventninger utenfra, blant annet fra foreldre:

IformantA6:

“My parents want me to depend on myself and everything and also to help them when they become elders. They always tell me to study hard form my life because there is nothing they can give be because education is the key of life.”

Informant A2:

“My parents support me in my education and tell me to study hard so I can be what I want to be. They tell me that no heritage is bigger than education, only the education is the heritage that they can give me. So, they are inspiring me to study hard so I can get a good job and take care of myself and also them when they get older. So, I feel some pressure to do good in school and be successful”

Med tanke på et eventuelt, sosialt press utenfra, som kan påvirker verdiene og dermed motivasjonen for utdanning til informantene, kan det i lys av dette være vanskelig å si helt sikkert om informantene er individorientert eller sosialorientert i sin motivasjon. Likevel viser teorien til et visst skille, men også likhet i motivasjonen til informantene.

Ut fra datamaterialet kan informantene se ut til å både være individorientert og sosialorientert i sin motivasjon mot utdanning. Til tross for forskjeller er likevel håpet om et bedre liv et felles mål for informantene selv om noen vektlegger personlige mål, mens andre har fokus på kollektive mål. Det er også en viss enighet om at utdanning er viktig, og veien å gå for å bedre utvikling i landet. Dette kan ses fra et historisk perspektiv med tanke på Nyereres syn på utdanning. I likhet med Nyereres syn var utdanning det som skulle til for å bedre utviklingen i landet. Felleskapet stod, som tidligere sagt, veldig sentralt i Nyereres Ujamaa politikk. Ifølge

denne politikken skulle utvikling skje gjennom at alle jobbet sammen på et felles jordbruk som ville øke produksjon og som da igjen ville føre til utvikling (Christophersen, 2018a, s. 59-60). Derfor var også utdanningen rettet mot bedring av jordbruket. Tanken om felleskap står fortsatt sterkt i Tanzania da dette er suksessen bak stabiliteten i landet (Christophersen, 2018a, s. 61). Men jordbruket er ikke lengre hovednæringen til Tanzania, slik som det engang var (Christophersen, 2018, s. 73). Dette kan kanskje forklare hvorfor ingen av informantene nevnte jobber innen jordbruk da jeg spurte dem om hva de ville bli når de ble stor. Alle informantene svarte at de håpet å jobbe som enten pilot, lege, ingeniør eller entreprenør. I motsetning til Nyereres Ujamaa politikk som hadde sterk tro på felles jordbruk og hvor utvikling gjennom kollektivet eller felleskapet hadde forrang, kan det nå se ut til at det er mer opp til individet slik som Sanders (2008, s. 107) påpekte. Utdanning i Tanzania kan derfor sies å ha tatt en mer nyliberalistisk vending. Tanzanias 2025 visjonen vektlegger også utdanning for utvikling slik som Ujamaa, men utdanningen i visjonene er mer rettet mot et globalt marked, entreprenørskap og individets konkurransevne (United Republic of Tanzania, 1999). Som DeJaeghere (2013, s. 503-505) hevder er utdanningen og læring i større grad knyttet til markedet og det å få seg forretningsferdigheter til å jobbe i det globale markedet.

Ujamaa politikken var som sagt ikke var tilhenger av markedsøkonomi hvor det frie markedet rådet, men satset heller på afrikansk sosialisme som bygget på en ideologi om selvbergingsøkonomi gjennom jordbruk (Christoffersen, 2018a, s. 57). Da det viste seg at dette ikke var oppskriften til økonomisk suksess for Tanzania, og de kom i en økonomisk krise, ble de som tidligere nevnt tvunget til å innta en mer markedsøkonomisk retning for å få kunne ta opp lån. Dette var gjerne det første steget mot en mer liberalistisk utdannings politikk, selv om den ikke var frivillig ved det først. Forklaringen på Ujamaas manglede økonomiske suksess kan skyldes at mange internasjonale kredittinstitusjoner og vestlige land ikke støttet den, i motsetning til nabolandene Kenya og Uganda som ble sterkere støttet av større vestlige land og kredittinstitusjoner. Dette var blant annet på grunn av den relativt liberalistiske økonomiske politikken som ble ført i disse landene. Derfor hadde også disse landene en relativt sterk økonomisk vekst i samme periode som Tanzania var i økonomisk krise (Christoffersen, 2018a, s. 62). Dette kan også ha vært en faktor til at Tanzania nå tar sikte på en mer liberalistisk retning som igjen vises gjennom informantenes motivasjon for utdanning.

Selv om det hevdes at Tanzania har tatt en liberalistisk vending innen utdanning hvor det er mer fokus på individet, ser vi likevel gjennom motivasjonen til informantene at felleskapet

fortsatt er viktig og henger igjen. I teoriene om de to motivasjonene påpekes det nemlig at selv om de to kan sameksistere, er individorientert motivasjon mer fremtredende blant folk i individualistiske samfunn, mens sosialorientert motivasjon dominerer blant dem i kollektivistiske samfunn (Liem og Nie, 2008, s. 899). Tanzania var i større grad før under Nyerere, et kollektivistisk samfunn noe som fortsatt henger litt igjen og som kan begrunne den sosialorientert motivasjonen hos informantene. Men med tanke på Tanzanias overgang til det som nå bærer preg av et mer individualistisk samfunn kan det være forklaringen på hvorfor informantene også er individorienterte i sin motivasjon.

Oppsummering

Informantenes motivasjon for utdanning varierer mellom å være individorientert og sosialorientert. Det kan være ulike grunner til dette, og noe av det som legges til grunn er ulike verdier som har forskjellige underliggende motivasjonsmål som da kan deles opp i individorientert motivasjon som er mest fremtredende i individualistisk samfunn eller sosialorientert motivasjon som er mest fremtredende i kollektivistiske samfunn. Flere av informantene kan sies å være både individorientert og sosialorientert i sin motivasjon mot utdanning. Det som er interessant er da å se på hvordan Tanzania har gått fra å være et kollektivistisk samfunn om vektlegger den samlede gruppen av mennesker i et samfunn fremfor individet, til å bli det som kan minne mer om et individualistisk samfunn i sin liberalistiske vending innen utdanning. I lys av denne liberalistiske vendingen har Tanzania forlatt utdanningsdiskursen om egen afrikansk utvikling som hadde grobunn hos Nyerere hvor utdanning var orientert mot landsbyfelleskap og jordbruk i motsetning til i dag hvor utdanningen mer orientert mot markedsøkonomi, det globale markedet og individet (DeJaeghere, 2013, s. 505).

5.2 Survey

På grunn av utfordringer med gjennomføringer av surveyen har jeg valgt å ikke bruke så mye plass på resultatene fra den, som jeg nevnte i 4.4. Men gjennom de svarene jeg fikk var det et klart mønster som viste seg å være ganske likt de svarene jeg fikk gjennom intervjuet med de seks informantene. Selv om de svarene jeg har fått fra surveyen ikke var særlig utfyllende var det likevel flere ting som gikk igjen.

På spørsmål om hva utdanning betydde for dem gikk blant annet Nyerere sitatet "Education is the key of life" igjen hos langt over halvparten av de som hadde svart. At utdanning var det som trengtes for å lykkes i livet var også en gjenganger. Da det kom til spørsmål om hva motivasjonen deres var, varierte det stort sett mellom motivasjon for å forsørge seg selv og familien, hjelpe landet å utvikle seg, eller bli rik for å kjøpe ulike materielle goder. Dette var stort sett de gjennomgående tendensene fra surveyen, og som viser til både individorientert- og sosialorientert motivasjon. Resultatene fra surveyen styrker resultatene fra det kvalitative gruppeintervjuet ved at mange av resultatene fra både intervjuet og surveyen samsvarer med hverandre og danner et mønster. Det bekrefter på et vis at resultatene fra gruppeintervjuet ikke bare er spesielt for akkurat den gruppen som ble intervjuet, og kan dermed være med på å gjøre resultatet i større grad representativt.

6 Konklusjon

Denne oppgaven har hatt som formål å undersøke følgende problemstilling:

A: Ser elever i den tanzaniske ungdomsskolen på utdanning som viktig?

B: Hva er motivasjonen deres for å ta utdanning, og i hvilken grad er de individorientert eller sosialorientert i sin motivasjon?

Ut ifra datamaterialet jeg fikk gjennom gruppeintervjuet og surveyen var det ganske tydelig at elevene så på utdanning som svært viktig. For mange av elevene handlet det om å oppnå et bedre liv noe de mente var mulig gjennom utdanning da det ville sørge for jobbmuligheter slik at de kunne forsørge seg selv og familien. Dette var også da en del av motivasjonen deres til å ta utdanning, men når det kommer til å svare på i hvilken grad de var individorientert eller sosialorientert i sin motivasjon, viste seg å ikke være enten den ene eller den andre. På grunnlag av datamaterialet kunne jeg konkludere med at elevene er både individorientert og sosialorientert i sin motivasjon da disse kan sameksistere. Dette var tilfelle hos flere av informantene som uttrykte ulike verdier som gjenspeilte begge motivasjonene. Med tanke på Tanzanias bakgrunn og historie, kan man si at de har gått fra å være et kollektivistisk samfunn med Nyerere i spissen og felleskapet i fokus, til å bli et mer individualistisk samfunn hvor individet vektlegges, noe man ser tendenser til blant annet i Tanzanias 2025 visjon. Synet på utdanning har dermed endret seg fra Nyereres tid og frem til i dag. Dette kan derfor legges til grunn til hvorfor elever i den tanzanianske ungdomsskolen er individorientert, men også sosialorientert i sin motivasjon mot utdanning.

7 Litteraturliste

- Christoffersen, L., & Johannessen, A. (2012). *Forskningsmetode for lærerutdanningene*. Oslo: Abstrakt forlag .
- Christophersen, J. (2018). Samfunnsøkonomi og levekår - et makroblikk. I J. Christophersen, & V. Vågenes (Red.), *"Uhuru na Umoja" Samfunn og utdanning i Tanzania* (s. 68-86). Bergen: Upublisert manuskript. Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag, Høgskulen på Vestlandet.
- Christophersen, J. (2018a). Fra Nyerer til nyere tid: Tanzanias historie og utvikling før 2000. I J. Christophersen, & V. Vågenes (Red.), *"Uhuru na Umoja" Samfunn og utdanning i Tanzania* (s. 49-67). Bergen: Upublisert manuskript. Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag, Høgskulen på Vestlandet.
- Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskiving* (6.utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Datatilsynet. (2018, 18. juni). Lydopptak av samtaler. Hentet fra <https://www.datatilsynet.no/regelverk-og-verktoy/veiledere/lydopptak/?id=2343>
- DeJaeghere, J. (2013). Education, skills and citizenship: An emergent model for entrepreneurship in Tanzania. *Comparative Education*, 49(4), 503-519.
- Feldberg, K. B. (2013). Hva betyr utdanning for utvikling? I T. L. Eriksen, & K. B. Feldberg (Red.), *Utvikling: En innføring i utviklingsstudier* (s. 161-186). Kristiansand: Cappelen Damm Akademisk.
- FN-sambandet. (2019, 10. april). FNs bærekraftsmål. Hentet fra <https://www.fn.no/Om/FN/FNs-baerekraftsmaal>
- Johannessen, A., Tufte, P. A., & Christoffersen, L. (2010). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo: Abstrakt forlag.
- Liem, A. D., & Nie, Y. (2008). Values, achievement goals, and individual-oriented and social-oriented achievement motivations among Chinese and Indonesian secondary school students. *International Journal of Psychology*, 43(5), 898-903.

- Mashaza, L. G., & Majani, W. P. (2018). Utdanning i Tanzania - utfordringer og framtidsutsikter. I J. Christophersen, & V. Vågenes (Red.), *"Uhuru na Umoja" Samfunn og utdanning i Tanzania* (s. 126-143). Bergen: Upublisert manuskript. Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag, Høgskulen på Vestlandet.
- Sanders, T. (2008). Buses in Bongoland: seductive analytics and the occult. *Anthropological Theory*, 8(2), 107-132.
- Smukkestad, O. (2008). *Utvikling eller avvikling? En innføring i økonomisk og politisk utviklingsteori*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitative metoder* (5.utg.). Bergen: Fagbokforlaget.
- Thomson, A. (2004). *An Introduction to African Politics*. London: Routledge.
- United Republic of Tanzania (1999). *Development Vision 2025*. Hentet fra <http://www.mof.go.tz/mofdocs/overarch/Vision2025.pdf>
- Vågenes, V., & Haugen, A. D. (2018). Politikk. I J. Christophersen, & V. Vågenes (Red.), *"Uhuru na Umoja" Samfunn og utdanning i Tanzania* (s. 87-102). Bergen: Upublisert manuskript. Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag, Høgskulen på Vestlandet.
- Wedgwood, R. (2010): Tanzania. In: *International Encyclopedia of Education*. Eds: Penelope Peterson, Eva Baker and Barry McGaw. Elsevier.

8 Vedlegg

Vedlegg 1:

Interview guide

Semi-structured interview

- What does education mean to you?
- Do you look at education as an advantage / opportunity?
 - If yes, what are the benefits of getting an education / what opportunities do you see in getting an education?
- Is education important to you?
 - If yes, why do you think it's so important, has someone or something influenced you?
- What do you want to be when you grow up, and why?
- What do you hope an education can help you with / can give you?
- What future plans/dreams do you have / what are your goals for the future?
- What is your motivation to get an education?
- What is your motivation to achieve these dreams / goals?
- What is your family's view on education?
- Are you experiencing pressure to achieve your goals?
 - From whom?

Vedlegg 2:

Western Norway University of Applied Sciences (HVL) Faculty of Teacher Education, Culture and Sports

Information on how teacher students at Western Norway University of Applied Sciences are conducting a study as part of their research for a Bachelor's thesis

I am a teacher student at the Western Norway University of Applied Sciences, currently in my third and final year of the course, and I will be doing my teaching practice at [REDACTED] Secondary School. I will be working on my bachelor's thesis in the time to come, as it is a mandatory part of my degree in teaching. The thesis will base itself on either pedagogy or a specific subject in order to highlight certain challenges of working within the educational system. The topic I have chosen for my thesis is education in Tanzania, and the student's motivation towards education. I am interested in is gaining an understanding of how they view education and what it means to them. I will be collecting the data for my research during the weeks 10-12.

In this context, I plan to interview some of the pupils and ask them questions. The questions will revolve around the topic of their view on education and motivation.

The sample chosen for this study will be pupils at [REDACTED] Secondary School. Seeing as the participants involved in the study are minors, consent from the Headmaster will be a necessary step prior to data collection. This study guarantees the anonymity of the pupils involved, and the information obtained will in no way be linked back to them. Nevertheless, should a pupil share sensitive information concerning their own or others identity, this informant will be instantly removed/deleted from the data collection. Information regarding the pupils that participated in the survey will not be registered.

Best regards,

[REDACTED]

Student, HVL

Signature:

[REDACTED]

[REDACTED]

Headmaster, [REDACTED] Secondary School

Signature:

Halama
HEADMASTER
[REDACTED]